

Inhoud

Een onbekende wereld	8
Chili als reisland	10
Hulp bij het plannen van je reis	13
Suggesties voor rondreizen	18

Land, volk en cultuur

Chili in het kort	22
Natuur en milieu	24
Economie, maatschappij en politiek	33
Geschiedenis	36
Jaartallen	44
Maatschappij en dagelijks leven	48
Architectuur, kunst en cultuur	52

Reisinformatie

Reis en vervoer	60
Accommodatie	63
Eten en drinken	65
Sport en activiteiten	69
Feesten en evenementen	72
Praktische informatie van A tot Z	75

Onderweg

Hoofdstuk 1 – Santiago en de Zona Central

In een oogopslag: Santiago en de Zona Central	92
Santiago	94
Centrum	94
Barrio Paris-Londres	103
Barrio Lastarria	103
Barrio Bellavista	104

Barrio Italia	105
Actief: Cerro San Cristóbal	106
Barrio Brasil	107
Barrio Yungay	107
Parque Quinta Normal	108
Barrio República en Parque O'Higgins	109
Uitstapje naar de Cajón del Maipo	124
Actief: Historische mijnwerkersstad Sewell	125

Valparaíso en de badplaatsen

Valparaíso	126
Viña del Mar	135
Litoral Central	139
Valle de Colchagua	143

Hoofdstuk 2 – Sur Chico en Isla de Chiloé

In een oogopslag: Sur Chico en Isla de Chiloé

Chileens Zwitserland	152
Temuco	152
Araucanía Andina	156
Lago Villarrica	161
De omgeving van Pucón	168
Región Siete Lagos	172

Valdivia, Osorno, Parque Nacional Puyehue

Valdivia	179
De omgeving van Valdivia	183
Osorno	184
Lago Puyehue en omgeving	187

Lago Llanquihue en omgeving

Lago Llanquihue	188
Parque Nacional Pérez Rosales	198
Van Ensenada naar Cochamó	199
Actief: Te paard op de bankroversroute	200
Puerto Montt	202

Isla de Chiloé

Het noorden van het eiland	211
Actief: Tocht naar de houten kerken op Isla de Chiloé	218
Castro	222
Het zuiden van het eiland	225

Reizen op eigen houtje

De verste uithoek van de wereld heeft in de afgelopen tientallen jaren enorm geïnvesteerd in de toeristische infrastructuur. Toerisme is de derde economische sector van Chili, dus mensen die individueel reizen, kunnen bijna overal rekenen op een ruime keus aan accommodatie en restaurants in elke categorie en prijsklasse. En het mooiste is dat de hotels, pensions en restaurants meestal heel persoonlijk en eigenzinnig zijn ingericht.

Voor uitstapjes ter plaatse staan vooral in toeristencentra als San Pedro de Atacama, Iquique, La Serena, Pucón, Puerto Varas, Ancud, Castro, Coyhaique, Puerto Natales en Punta Arenas talloze touroperators voor je klaar. Het aanbod reikt van bezichtigingen, trektochten en raften tot inspannende vulkaanbeklimmingen. Zelfs kleine *hospedajes*, pensions, bieden zulke excursies aan. De plaatselijke *guías*, gidsen, spreken vaak (maar niet altijd!) Engels.

Zeer uitgebreide luchtvaart- en busnetten ontsluiten het land en maken het reizen makkelijker. Voor afgelegen streken is het wel verstandig om veel tijd in te plannen. Het lucht-

vaartnetwerk is door een airpass met andere Zuid-Amerikaanse landen verbonden.

In het toerisme wordt duurzaamheid steeds belangrijker. Het overheidsorgaan voor toerisme belooft accommodaties in alle categorieën die duurzaam en ecologisch verantwoord werken. Ze zijn te vinden op de website van Sernatur (zie blz. 81) onder de link 'Sello S'.

All-inclusive reizen

All-inclusive arrangementen zijn er in vele varianten. Wie graag met een groep reist en het maximale uit zijn vakantiereis wil halen, kan uit heel uiteenlopende thema's kiezen: avontuur, wijn, sport, sociale- en milieupolitieke oriëntatie of gewoon een compilatie van de hoogtepunten. De volgende organisaties hebben geregeld all-inclusive arrangementen op hun programma staan: Protours, www.protourschile.com; Loberías del Sur, www.loberiasdelsur.cl; Navimag, www.navimag.com; Cruceros Austráls, www.australis.com; Fox Verre Reizen, www.fox.nl; SNP Natuurreizen, www.snp.nl; Djoser, www.djoser.nl; Koning Aap, www.koningaap.nl; Tenzing Travel, www.tenzingtravel.nl; Kras, www.kras.nl.

BELANGRIJKE VRAGEN OVER DE REIS

Welke **documenten** heb ik nodig voor een reis naar Chili? Zie blz. 60

Welke **gezondheidsvoorzorgen** moet ik nemen? Zie blz. 78

Welke **kleding en uitrusting** moeten beslist mee in de koffer? Zie blz. 80

Op welk **budget** moet je voor een reis naar Chili rekenen? Zie blz. 84

Kan ik als **vrouw** alleen naar Chili reizen? Zie blz. 86

Wat is het beste **seizoen** voor een vakantie in Chili? Zie blz. 80

Hoe staat het met de **veiligheid** in het land, welke voorzorgen moet je nemen? Zie blz. 86

Kan ik zelf een rondreis met het **openbaar vervoer** organiseren? Zie blz. 60

Is een **huurauto** zinvol, gezien de grote afstanden? Zie blz. 61

Hoe kom ik in Chili aan **contant geld**? Zie blz. 78

Hulp bij het plannen van je reis

Planning van je reis

Bij de volgende reisplanningen is rekening gehouden met reizigers die over een beperkte hoeveelheid tijd beschikken.

Cultuurtips

Natuurtips

1. Santiago en Zona Central

Opwindende steden, landelijke natuur, een onstuimige Grote Oceaan: in het hart van het land regeren de tegenstellingen. Chili's hoofdstad Santiago, in reisverslagen vaak de meest diverse wereldstad van Zuid-Amerika genoemd, ligt aan de voet van de Andes op maar 110 km van de schilderachtige, bohemien wereld- en oude havenstad Valparaíso. Ten zuiden daarvan genieten de *casas patronales*, de

De hoofdstukken in deze gids

1. Santiago en Zona Central: zie blz. 91
2. Sur Chico en Isla de Chiloé: zie blz. 149
3. Carretera Austral: zie blz. 231
4. Magallanes en Tierra del Fuego: zie blz. 271
5. Norte Chico: zie blz. 305
6. Norte Grande: zie blz. 337
7. Isla de Pascua en Archipiélago Juan Fernández: zie blz. 395

bedaagde herenhuizen, een vrolijke wedergeboorte door het wijntoerisme. Sinds een eeuw drukken wijnranken hun stempel op het zacht glooiende gecultiveerde landschap. En de Cajón del Maipo is het meest woestromantische, nabije recreatiegebied dat een hoofdstad zich wensen kan. Wandelen, paardrijden, relaxen in kuurbaden, alles kan er. Op zondag trekken de *Santaguinos* daar het liefst heen, vandaar dat de omgeving veel restaurants en landelijke hotels telt

Goed om te weten: Santiago's historische wijk uit de stichtingstijd staat pas sinds kort in de schijnwerpers. Lange tijd was dat voorrecht alleen de moderne City rond Las Condes en Providencia voorbehouden. Er zijn ook fietsrondleidingen. Valparaíso kun je in theorie op een dagtripje vanuit Santiago bezoeken, maar daarmee doe je de diversiteit van de sfeervolle, licht vervallen havenstad geen recht. In de zomervakantie is het in de Zona Central aan de kust een dolle boel, vooral in Viña del Mar en Reñaca. Voor de prachtig traditionele wijngoederen in het landbouwgebied Colchagua moet je minstens een overnachting inplannen. De beste reistijd is van de lente tot de late herfst.

Tijdschema

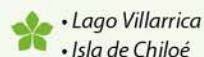
Santiago:	minstens 2 dagen
Valparaíso:	1-2 dagen
Cajón del Maipo:	1-2 dagen
Valle de Colchagua:	2 dagen

2. Sur Chico en Isla de Chiloé

De streek tussen Temuco en Puerto Montt wordt tot de aantrekkelijkste recreatiegebieden van het land gerekend. De Andes gaan hier over in een keten van met sneeuw bedekte vulkanen, ingebed in een bosrijk merenlandschap. Dit mag dan het agrarische

hart van Chili zijn, er zijn ook talloze in nationale parken beschermde gebieden – een droom voor natuurliefhebbers en sporters. Isla de Chiloé is armer en landelijker, met her en der een vissersdorpje en aardappelvelden. Het is de bakermat van mythes, sprookjes – en oesters.

Omdat het Sur Chico, het kleine zuiden, een van de geliefde toeristenbestemmingen is, is de infrastructuur er navenant goed, van vulkaanbeklimmingen en canyoning tot rustig wandelen. De Mapuches, van wie deze streek ooit was en die maar heel traag hun rechten terugkrijgen, organiseren ontmoetingen met hun cultuur.

Goed om te weten: Chiloé heeft een minder uitgebreide infrastructuur dan het vasteland. Je moet hier uitgaan van eenvoudige pensions, geen sterrenhotels – afgezien van de nieuw aangelegde luxeresorts op het Península Rilán. Daar staat tegenover dat je gastvrouw hoogstpersoonlijk een eitje bakt voor je ontbijt. De eilandhoofdstad Castro telt enkele touroperators. De beste reistijd is van eind november tot eind maart. Er zijn luchthavens in Temuco, Valdivia en Puerto Montt.

Tijdschema

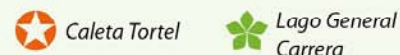
Araucaria Andina:	2-3 dagen
Lago Villarrica en Pucón:	minstens 3 dagen
Valdivia:	1 dag
Lago Llanquihue:	2-3 dagen
Isla de Chiloé:	minstens 3 dagen

3. Carretera Austral

Een nieuwe ster: deze snelweg naar het zuiden, voorbij Puerto Montt, werd pas in 1988 gebouwd. Hij baant zich een weg door dichte bossen, gletsjers, vulkanen, meren en fjorden, over een smalle strook land tussen eenzame eilandjes in een bijna ongerepte natuur. De schilderachtige stadjes en dorpjes

Chaitén, Puerto Puyuhuapi, Puerto Aisén en vooral Coyhaique beschikken over een goede toeristische infrastructuur.

Chili's op een na grootste meer, het Lago General Carrera, is de ingang naar de Campo de Hielo Norte, het noordelijke ijsveld met de Laguna San Rafael en de gelijknamige gletsjer. De rivieren vol stroomversnellingen zijn een paradijs voor vliegvisserij, de Futaleufú heeft zich ontwikkeld tot een trekpleister voor kajakkers en rafters. En met de Catedral de Mármol, de marmerkathedraal, kan het meer op nog een hoogtepunt bogen. De Carretera Austral is een grindweg en is erg in trek bij toerfietzers. Het plaatsje Caleta Tortel heeft een geheel eigen charme – de straten bestaan hier voornamelijk uit houten plankiers. In de vaak zeer gezellige lodges in het zuiden kun je ruitertochten, wandelexcursies en zelfs gletsjertochten boeken.

Goed om te weten: de regio kan ook in hartje zomer regenachtig zijn, dus neem vooral waterdichte en degelijke, stevige kleding mee. De infrastructuur is zo opgezet, dat je wel op eigen houtje met de bus kunt reizen, maar de frequentie ligt laag. Dus houd ruime marges in je tijdschema aan – als je een bus mist, zou de volgende zomaar pas over drie dagen kunnen rijden. In Coyhaique, Balmaceda, Caleta Tortel en Villa O'Higgins zijn luchthavens te vinden.

Tijdschema

Parque Nacional Alerce Andino:	1 dag
Parque Pumalín:	1 dag
Van Chaitén naar Coyhaique:	3 dagen
Lago General Carrera:	2-3 dagen
Van Coyhaique naar Villa O'Higgins:	minstens 4 dagen

Reistip: vanuit Puerto Yungay, ca. 100 km voor Villa O'Higgins, gaan veerboten naar Puerto Natales via Caleta Tortel en Puerto Edén. Daardoor is het Parque Nacional Torres del Paine goed met de Carretera Austral te combi-

neren. Voor de hele afstand moet je minstens een week uittrekken.

4. Magallanes en Tierra del Fuego

Door Chili zelf kun je niet over de weg tot onderin bij Magallanes komen, je moet via Argentinië. Handiger is om het vliegtuig te pakken naar de hoofdstad van de regio, Punta Arenas. Hier leefden ooit de Selk'nam, Yaghan en andere indiaanse volkeren die zijn uitgeroeid. Schapenfarms bestemden het lot van dit door steppen gekenmerkte gebied. Je hebt er Punta Arenas, een geweldige stad, en het Parque Nacional Torres del Paine, een van de schitterendste nationale parken van de Cono Sur, de Zuidkegel. Het door gletsjers gevormde graniet- en basaltmassief van Torres del Paine is spectaculair. De toegangspoort tot het nationaal park, Puerto Natales, bestond vroeger uit slacht- en koelhuizen voor vee, tegenwoordig is het een kleurrijke ontmoetingsplaats voor toeristen.

De eenzame en vroeger goudrijke steppe in het noorden en drassig bos in het zuiden kenmerken het in legendes gehulde Tierra del Fuego, Vuurland. In deze streek leven talrijke dierenkolonies – van flamingo's en pinguïns tot robben en zeelolifanten.

Goed om te weten: er gaan meerdere vluchten per dag naar Punta Arenas vanuit verschillende plaatsen in Chili. Tussen Punta Arenas en Puerto Natales zijn regelmatige busverbindingen. Omdat er in het Parque Nacional Torres del Paine maar vijf lodges zijn, moet je in het hoofdseizoen van tevoren hebben gereserveerd. Datzelfde geldt voor Puerto Natales. Tochten door het park zijn ter plekke te boeken, de meeste accommodaties bieden een eigen programma. Wie zelfstandig door het nationaal park wil trekken, kan bij de Conaf informatie en kaarten krijgen. Vuurland is met

kamers in rustig gelegen, echte art-decovilla. Niet allemaal met eigen badkamer. Aardige en attente hotelhouders. Onderscheiden voor duurzaamheid. 2 pk CLP 55.000.

Vriendelijk – Hotel Vegas 7: Londres 49, Barrio París-Londres, tel. 2-26 32 25 14, www.hotelvegas.net, 30 kamers. Centrale ligging bij Iglesia San Francisco, prima prijs-kwaliteit-verhouding, vriendelijke service, fijne kamers in een villa, typerend voor deze wijk. Gratis ontbijtbuffet, internet. 2 pk vanaf US\$ 70.

Ongedwongen – Hostel Lucía Suites 8: Santa Lucía 168, Bellas Artes, tel. 2-26 64 84 78, www.luciasuites.com, 15 kamers. Klein hostel met dorms en 2 pk's in een historisch huis. Schoon, vriendelijke service, ook onderscheiden voor duurzaamheid. 2 pk US\$ 66.

Mooi hostel – La Casa Roja 9: Agustinas 2113, Barrio Brasil, tel. 2-26 96 42 41, www.la.casaroja.cl. Een verwaarloosde bourgeoisvilla omgetoverd tot een onconventioneel hostel. Twee patio's, gebruik van keuken, goed ontbijt, ook kamers met meer bedden, internet-café. 2 pk US\$ 52.

Klassiek – Hostel Boutique París-Londres 10: Londres 54, Barrio París-Londres, tel. 2-26 38 22 15, www.londres.cl, 15 kamers. In een villa gevestigd, de kamers zijn verschillend ingedeeld en ingericht. Populair trefpunt voor backpackers, die er hun reisgidsen achterlaten. 2 pk US-\$ 40-60.

Levendig – Bellavista Hostel 11: Dardignac 0184, Bellavista, tel. 2-227 32 31 46, www.bellavista.hostel.com, 8 kamers. Kleurig vormgegeven, sympathiek hostel met een gemeenschappelijke ruimte en internetruimte. De gasten beschikken over kookgelegenheden; er is een wasservice. 2 pk vanaf US\$ 35.

Open en vriendelijk – Happy House Hostel 12: Catedral 2207, Barrio Brasil, tel. 2-26 88 48 49, www.happyhousehostel.cl, 12 kamers. Dit 19e eeuwse huis staat in de trendy barrio Brasil. Vriendelijke en communicatieve sfeer, door Sernatur onderscheiden met het zegel voor duurzaamheid. Afhankelijk van de inrichting 2 pk vanaf CLP 20.000.

Geanimeerd en sympathiek – Hotel París 813 13: París 813, Barrio París-Londres, tel. 2-639 40 37, 18 kamers. Een Italiaanse leidt

dit gewilde travellerhotel met uiterst communicatieve sfeer. Een deel van de kamers is beslist klein en gehorig; je kunt het best naar een betere en duurdere kamer vragen. Vanaf CLP 10.000 p.p.

... in de barrios Providencia, Las Condes en Vitacura

Super – Sheraton Santiago San Cristóbal 14: Av. Santa María 1742, Providencia, tel. 2-22 33 50 00, www.starwoodhotels.com, 379 kamers. Ligt erg mooi aan de Río Mapocho tussen het centrum en Providencia, ruim bemeten kamers, comfortabel. 2 pk vanaf US\$ 180.

Elegant – Le Rêve 15: Orrego Luco 23, Providencia, tel. 2-27 57 60 00, www.lerevehotel.cl, 31 kamers. Een van de mooiste boetiekhotels in Providencia in een compleet opgeknapt villa. De styling is elegant, zomers, behaaglijk. 2 pk vanaf US\$ 160.

Zakelijke stijl – Hotel Atton 16: Alonso de Córdova 5199, Las Condes, tel. 2-24 22 79 00, www.atton.cl, 211 kamers. Populair bij zakenreizigers, ruime kamers en badruimtes in een tijdloos-elegante stijl, de sfeer is kalm en businesslike, het personeel vriendelijk. 2 pk vanaf US\$ 130.

Intiem – Hotel Orly 17: Pedro de Valdivia 027, Providencia, tel. 2-22 31 89 47, www.orlyho.tel.com, 18 kamers. Een plezierig, intiem huis voor wie het persoonlijke zoekt. Zomers ingericht. 2 pk ca. US\$ 130.

Rustig – L'Ambassade 18: Suiza 2084, tel. 2-27 61 97 11, Providencia, www.ambassade.cl, 5 kamers. Dit huiselijke hotel staat op een gerieflijke afstand van de drukte rond de Plaza Ñuñoa. Aangenaam ingerichte kamers, voor een deel met eigen terras, tuin. 2 pk vanaf US\$ 85.

Bij het Parque Bustamante – B & B Travesía 19: José Arrieta 83, Providencia, tel. 2-62 91 83 95, www.travesia-bnb.com, 7 kamers. Historisch huis, mooie gevel, lichte, prettige ingerichte kamers. 2 pk vanaf US\$ 80.

Eten en drinken

Mexicaans gekleurd – Como Agua para Chocolate 1: Constitución 88, Bellavista, tel. 2-27 35 45 11, www.comoaguaparacho-

colate.cl, dag. geopend, reserveren voor het diner aan te raden. Aan de bestseller van Laura Esquivel zijn de naam van dit Mexicaanse restaurant en de recepten ontleend. Het is gevestigd in uitbundig kleurig ingerichte ruimtes. Zeer vriendelijke bediening, prettige sfeer en buitengewone streling van het gehemelte. Reken op ongeveer US\$ 30.

Designkeuken en -restaurant – Zully 2: Concha y Toro 34, Barrio Brasil, tel. 2-26 96 13 78, www.zully.cl, zo. gesloten. Origineel en duur restaurant, dat ook in Barcelona furore zou kunnen maken. Je kunt eten in een chambre séparée of in een beschaafde eetzaal. Biedt fusiongerechten, maar is toch Chileens. Voorgerechten circa CLP 7000, hoofdgerechten rond CLP 18.000.

Indiaanse keuken – Peumayén 3: Constitución 136, Bellavista, www.peumayenchile.cl, di.-za. 19-24, zo. 13-16 uur, reserveren aanbevolen. Indiaans zowel wat betreft de warme sfeer als de keuken en de kooktechniek. Hoog geprezen en niet goedkoop. Gerechten ongeveer CLP 15.000.

Tango en traditioneel – Confeitería Las Torres 4: zie rechts

Beste zeevruchten – Azul Profundo 5: Constitución 111, Bellavista, tel. 2-27 38 02 88, dag. 13-24 uur. Originele mix van trendy bar en vriend visrestaurant, opgedragen aan Pablo Neruda en Francisco Coloane. De inrichting is half havenkroeg, half literair café. De schotel met zeevruchten van de grill is aanbevelenswaardig. Visgerechten zijn er vanaf CLP 12.000.

Volks eten – Santo Barrio 6: Brasil 109, Barrio Brasil, tel. 2-26 96 72 92, zo. gesloten. Typisch Chileens hoekrestaurant, vrolijke sfeer, grote porties, bijv. *churrasco a lo pobre* voor CLP 10.000, *picada* (schotel met verschillende voorgerechten) voor CLP 6700.

In het park – Castillo Forestal 7: Av. Cardenal José María Caro 390, in het Parque Forestal tegenover het Museo de Bellas Artes, www.castilloforestal.cl, dag. 10-24 uur. Restaurant met Frans-Chileense keuken en groot terras in het groen. Maaltijd met voor- en nagerecht vanaf CLP 8500.

Peruaans – El Encuentro Peruano 8: Ismael Valdés Vergara 790, Centro, tel. 2-26 64 80 88,

www.elencuentroperuano.cl. Dat de goede Peruaanse keuken niet zo duur hoeft te zijn, laat dit traditionele restaurant in de buurt van de Mercado Central zien. Hoofdgerechten voor CLP 8000.

Vlees! – Las Vacas Gordas 9: Cienfuegos 280, Barrio Brasil, ma.-za. 12-24, zo. 12-17 uur. Een stemmige sfeer heerst er in deze eenvoudige, goede parilla (grillrestaurant). Gerechten rond de CLP 8000.

À la Neruda – Mesón Nerudiano 10: Domínica 35, Bellavista, tel. 2-27 37 15 42, www.elmesonnerudiano.cl, ma.-za. 12.30-16, 19-1 uur, zo. alleen 's middags. Een vriend van de dichterscheef een kookboek met zijn lievelingsrecepten – dit werd vast niet slecht verkocht. Hij hielp bij het opstellen van de menukaart van dit restaurant. Geserveerd worden *ceviches*, *pasteles de jaiba*, *congrio* natuurlijk, maar ook Italiaanse specialiteiten. Simpel-elegante inrichting. Met terras. *Pastel de jaiba* CLP 8000.

CONFITERÍA LAS TORRES

De hoofdvestiging van een van de traditierijkste cafés in de stad staat uitnodigend aan de Alameda: in deze **Confeitería Las Torres 4** is naar een idee van president Ramón Barros Luco (1835-1919) uit gebraden rundvlees, gesmolten kaas en brood een 'nationale sandwich' gecreëerd, de inmiddels overal verkrijgbare *barros luco*. Je consumeert hem natuurlijk hier, in stijlvolle fin-de-siècleambiance. Ook is het aardig om te weten dat 's avonds in de Confeitería Torres tango- en jazzuitvoeringen worden gegeven. De zaak heeft twee filialen: in het Centro Cultural Palacio de la Moneda en in Las Condes (Alameda 1570, tel. 2-688 07 51, www.confiteriatorres.cl, ma.-za. 10.30-24 uur).

TE PAARD OP DE BANKROVERSROUTE

Informatie

Begin: Cochamó (zie blz. 202)

Duur: 3 dagen

Touroperator: Campo Aventura, mobiel 9-92 89 43 14, campoaventura.cl (in het Engels). Goed georganiseerde paardrijtochten naar de Andes of in de sporen van de jezu-

ieten naar het Lago Todos Los Santos, ook in combinatie met kajaktochten. Eigen, zeer schilderachtig camp in Cochamó (zie blz. 202).

Belangrijk: in Chili zijn paarden meestal gewend aan ruiters, maar je moet toch kunnen bewijzen dat je kunt paardrijden. Niet vergeten geschikte kleding mee te nemen!

In de zadeltassen gestolen geld en met detectivebureau Pinkerton op de hielen – zo stellen veel mensen zich de Noord-Amerikaanse bandieten Butch Cassidy en de Sundance Kid voor. Niemand denkt aan die twee als brave veeboeren in een van de verste uithoeken van de wereld. Dat is precies wat de twee mannen ook door het hoofd geschoten moet zijn toen ze zich in de eerste decennia van de 20e eeuw voegden in de rij geïmmigreerde boeren, die het zelfs bij

de officiële instanties grotendeels onbekende land bewerkten. Ze doken onder in de anonieme stroom Italianen, Duitsers, Portugezen, Syriërs, Spanjaarden en Kroaten die hier hun geluk kwamen beproeven.

Butch Cassidy en de Sundance Kid kochten vee en bouwden een blokhuut vlak bij de grens in het Argentijnse Cholila, die daar tot op de dag van vandaag nog staat. De twee ex-bankrovers fokten vee voor de verkoop. Net als andere veehouders in de buurt beseften ze dat de Chileense Pacifische havens dichterbij lagen dan de Argentijnse aan de verre Atlantische Oceaan. Daarom dienden ze een verzoek in om een knuppeldam te bouwen die van hun woonplaats Cholila in Argentinië over de Paso León in de Andes naar Cochamó en verder naar de overslaghaven Puerto Varas voerde. Deze trail bestaat nog altijd en kan te paard bereden worden.

Clark Stede, die vroeger een paardenfokkerij in het Norte Chico had gehad, zette de trail over de knuppeldam om in een toeristisch programma, dat door zijn opvolgers bij Campo Aventura maar al te graag werd overgenomen. Zodoende is er in de hele streek van Cochamó, die ongeveer 2500 km² beslaat, slechts 85 km steenslagweg te vinden, geen meter asfalt, maar wel 600 km ruiterspaden. Bij de opwinding om de paden van de bankrovers terug te vinden voegt zich de charme om door een wilde landstreek te rijden. Vierduizend boerenfamilies leven hier tussen schitterend Valdiviaans regenwoud en de graniëtoppen van de Andes, aan rivieren waarvan de bekkens zijn gevuld met glad geslepen stenen.

Onderweg naar Cochamó, de toen laatste halte van de Butch Cassidytrail voor Puerto Varas, waden de paarden door de zilverachtige, snelstromende Río Cochamó. Het pad slingert onder olmenkruinen door, langs hazelaars, eiken en *coigües* en is op sommige plekken in het regenwoud zo smal aangelegd dat varens over je schouders strijken en bloemen op de ruiters neerdwarrelen. Als je door het bos van de *arrayanes* komt, daalt de temperatuur ogenblikkelijk, want de gladde, witgekleurde stammen stralen koude uit.

Af en toe lichten door imkers geplaatste, bontgeschilderde bijenkorven op. Fuchsia's en robijnrode *copihues* onderbreken de geschakeerde loofwanden. Zware regenbuien doorweken de aarde tot wel een halve meter diep, waardoor de niet-gefixeerde palen die samen de knuppeldam vormen gemakkelijk loslaten. De paarden moeten naar stevige grond zoeken, waarop ze houvast hebben. Dat vereist ook inzicht van de ruiter – het is verstandig om de teugels te laten vieren en het aan het paard over te laten het juiste pad te vinden. Je kunt het dier hier beter niet leiden.

Het pad naar Cochamó is nog altijd in gebruik voor het drijven van vee. In voorzichtige slakgang loodsen de Chileense veedrijvers hun kuddes door de smalle brandgangen die in het woud zijn uitgehakt. Wanneer twee kuddes elkaar tegenkomen, springen de koeien tegen de steile, begroeide berm op, want voor twee koeien naast elkaar is het pad niet breed genoeg. Zulke confrontaties zijn telkens weer een avontuur en herinneren ons eraan hoe ver weg je van de moderne wereld bent, ook al ligt Puerto Montt in feite maar op enkele tientallen kilometers afstand. Je maakt kennis met een heel andere, een oude, maar nog altijd bestaande wereld en dat is de charme van deze streek.

In La Junta is de eerste mogelijkheid om te overnachten. De naam duidt niet veel meer dan een paar aantrekkelijke groene kruidenweides aan, waaraan de paarden zich na een rit van ongeveer zes uur te goed kunnen doen, onder de passen van de Andes. Bezoekers kunnen overnachten in een van de verspreide hoeses die hier liggen. De eigenaars bereiden het beste Patagonische lamsvlees *a fuego lento*, zeer zeer langzaam gegaard, en serveren daarbij zelfgemaakte empanadas, Chileense rode wijn en versgebakken brood. De volgende dag wandel je door het Valdiviaanse regenwoud en relax je bij stuwmeren van watervallen. Hierna keer je over dezelfde route terug naar het beginpunt van de tocht – ook al was je slechts drie dagen op pad, het voelt alsof het drie weken zijn geweest.